

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknek egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor., stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetések felvezet a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

A nők légiója.

Ne gondolja senki, hogy fegyvert kívánunk rakni a nők vállára. Még a lövészárkba sem küldjük őket. Az isteni Gondviselés érthetőbben, beszédesebben alkotta meg természetüket és lelkivilágukat, hogy sem ilyen kötelesség teljesítését várnók tőlük. Senki sem akarhat ilyesmit s részünkről csak különösködésnek tartjuk egyes nők bizarr elhatározását, hogy fegyverrel kezükben harcba akarnak menni.

Inkább egy mozgalomra kívánunk rámutatni, amely nem egészen új, de nagyobb érdekességét és időszerűségét a háborútól kapta. Hazája Németország. Ez a gyakorlati érzékű nép megérezte, hogy a férfi munkájának eredménye csak akkor lesz igazán gyümölcsözővé, ha a nő meg tudja azt takarítani. Tapasztalták, hogy a társadalmi bajok enyhítésében jelentős szerepet kell nekik juttatni, látták, hogy a jövőendő nemzedék sorsában jelentékeny szerepet játszanak.

A háboru annyi érdekes kérdés mellett ebben is figyelemre méltó szempontokat állított a társadalom elé. Akárcsak nálunk, a németeknél is sokan-sokan jelentkeztek a hölgyek közül a háboru kitörése alkalmával betegápolásra. Kiderült azonban nem-sokára, hogy tartós, komoly munkára nem

alkalmazhatók. De még jobban szembe-tűnővé lett valami a háboruból fakadó gazdasági megrázkódtatásokban. Most, amikor igazán arra vagyunk utalva, hogy a bel-földön beszerezhető termékekkel elégtűnk ki összes éleletszükségeinket, most látni, micsoda értéket képvisel a nők takarékos-sága. A gyermeknevelés körül kifejtett fárad-ságukat meg a pusztuló sok emberélet tanítja megbecsülni.

Az új társadalmi elhelyezkedés a nőket két nagy részre osztja. Egyik részük önálló munkával keresi meg a létfeltételeit, a másik a család körében teljesíti hivatását. Akik az utóbbit választják, azok sem élhetnek a régi recept szerint. Az új élet több öntudatos-ságot vár a nőtől, a ház urnójától is. Innen van, hogy a külföldi, nevezetesen a német nőmozgalmak erre is tekintettel voltak. Ezek nem akartak suffragetteket, hanem jó házi-asszonyokat nevelni s még a munkásnőknél is mindenütt arra törekedtek, hogy a munká-dót, amennyiben lehetséges, úgy befolyá-solják, hogy a munkásnő is teljesítse az anya kötelességét. Ezért az utóbbi években az a törekvés látszik náluk, hogy a fiatal leányok nevelésében lépjen előtérbe a házi-as-ságra irányuló szoktatás.

Minden szellemi irányzatnál eleinte tapogatózásokat találunk. Így itt is. Vannak,

akik a férfiakéhoz hasonlóan gondolják a leányok nevelését közös nagy épületekben, mondjuk laktanyákban. Felszerelésük annyiban térne el a katonákétól, hogy itt kizárólag háztartási és gyermeknevelési szempontok szerint építenék és rendeznék be a közös kiképzés helyét. Mások a jóléti intézményekkel kapcsolatban óhajtanák az ily irányú internátusokat felállítani, ahol bőséges alkalom nyílna a betegápolás, cse-csemőgondozás és háztartási teendők be-gyakorlására. Olyan irányzat is van, amely lehetőleg jobb családoknál helyezné el a leendő háziasszonyokat a szükséges tudni-valók elsajátítására. A kiképzés idejét egye-sek a 18-ik évre teszik, míg mások mind-járt a kötelező iskolák befejezése után kez-denék. A legtöbb vélemény abban össz-pontosul, hogy egy évig tartson a tan-folyam, bár olyanok sem hiányoznak, akik hosszabb időt terveznek.

Mit tanítsanak? Ebben is szerteágazók a vélemények. A betegápolás, csecsemő-gondozás és háztartási teendők mind talál-nak pártfogókra. A szakok szerint való kép-zésnek is vannak hívei. E szerint minden-kit a hajlandóságának megfelelő irányban képeznének egyik vagy másik irányban.

A költségek előteremtésében nagyon eltérnek a vélemények.

Az édes anya csókja.

(Katona-dal.)

Elfeleddt gyermekkorom támadt fel előttem,
Ahogy házunk kis küszöbén könnyezve kijöttem...
Harcba léssen indulásom, messze, más országba,
Hogy ne nyiljék vad csordának kis kertünk virága...
Anyám csókját most is érzem, bár leszáradt régen
S ez a drága anyai csók most is susog nékem:
— Isten áldjon jó fiam, Ég legyen vezéred,
Kerüljenek messze el csúf, sötét veszélyek.
Karod legyen, mint a vas, szived, mint a rózsza!
Ezt suttozja reszketőn édes anyád csókja...

Dicsőséges harcban élünk, megóvott az Isten,
Hej! pedig mily sok jó fiu álmodozik itten.
S bár bakkancsunk koppanása holtak álmát rontja
S vér száradt rá berozsdásult, hegyes szuronyunkra:
Mégsem remeg meg a lelkem, bár viharzik régen,
Mert jó anyám édes csókja most is susog nékem:
— Isten áldjon jó fiam, Ég legyen vezéred,
Kerüljenek messze el csúf, sötét veszélyek,
Karod legyen, mint a vas, szived, mint a rózsza!
Ezt suttozja reszketőn édes anyád csókja...

Hah! de egy golyó eltalált, gyászra fordult élttem.
Mindjárt itt lesz végső percem, kinok között érzem
Feljajdul a szívem, lelkem, szeretnék repülni,

Sirva, görcsös ölelés közt anyámmal beszélni...

De fájdalom megnyihül már... nem szagat
[úgy... érzem,

Mert jó anyám csókja büszkén ezt susogja nékem:

— Isten áldjon jó fiam, aranyos honvédem,

Életemnek öröme, én gyönyörűségem!

Karod olyan, mint a vas, szived, mint a rózsza!...

Ezt suttozja hű anyád legutolsó csókja...

MÖZNER FERENC.

Levél a Bug partjáról.

— 1915. aug. 16. —

A reggel.

Biborpirosra festi a felkelő nap az eget. A közel fekvő mocsaras partok felett még lebeg a köd, de pár pillanat — s az is felszáll és előtűnk pompázik teljes szépségében a sokat emleget-t Bug folyó völgye.

Az éjjeli feszült figyelésben kimerült vitézeink leteszik fegyverzetüket s harapni való után néznek. A körülöttünk fekvő burgonya, kukorica táblákat ellepi az éhes gárda s rövidesen a front egész hosszában füstoszlopok jelzik, hogy készül a reggeli. Ezt csináljuk idelent a völgyben, ugyanazt az oro-szok odaát a hegyen.

Ezalatt teljes pompájában bontakozik ki a nyári reggel. A néma csendet nem zavarja semmi. Pihenőre tér mindkét fél. Csak az őrszemek ma-radnak ébren.

Aratás.

A körülöttünk ringó aranyos kalásztenger eszünkbe folytatja az édes honi földet, ahol most javában folyik az aratás, az acélos buza behor-dása, a cseplés, stb. Eszünkbe jut az új lisztből sült első kenyér, melyet nagyobb áhítattal sze-günk meg, mint egyékor. Itt ez a remek vetés s nem aratja le senki, mert a lakosok (bakanyelven: „panyik“) elmenekültek, ki az oroszsal, ki hátra, békésebb vidékre vagy a környékbeli erdőkbe.

A baka is haza gondol. Ki aratja le az ő termését? Az asszony s kis cselédei gyöngék a nehéz mezei munkára. De hátha akad jóléti ember, aki elvégzi helyette a betakarodást? Hát ő miért ne segítene máson?

S mi történik? Honnap, honnan sem, kaszák kerülnek elő, megnépesül a front előtt a vetés, dül a kalász, gyűlnek a kékék, a baka kipirult arccal, acél izmokkal vágja a rendet.

Majd lassan előbujik egy „panyi“ is. Először félve nézi, hogy mit csinál az ellenség, majd kedvet kap ő is s ime, — itt már megtörtént a békekötés. Szószke, kékszemű lengyel lányok is jönnek. A baka nagy Don Juan, melléljük szegődik, beszélgetnek. Mindenik a maga nyelven s mégis meg-értik egymást. A kis lengyel lánynak megtetszik a szálás magyaros, s az aratás kedves idyllé válik. De nem sokáig. Az orosz tüzrésves kimélet-len. Egy dörrenés, egy gránát s a front előtt ismét csendes minden. Csak a madárkák ugrálnak a tarlón. Őket már nem izgatja a háboru.

Amint látható, a kérdés még nem tisztázódott. Vannak benne bizarr törekvések, el nem érhető óhajások. Nem tesz semmit. Az idő és a gyakorlat majd megmutatja, hogy mennyi bennük az életrealitás és az is mily alakban valósítható meg. Egy azonban kétségtelen, hogy a mozgalom hívei megéreztek, hogy a mostani viszonyokban sok a visszasság, amelyen segíteni kell. És ennek felismerése is érdem. A többi a jövő dolga. Bárcsak nálunk is mielőbb ráeszmélnének és hasonló irányú tevékenységre buzdulnának azok, akiknek hivatása és módjukban is áll, hogy társadalmi életünket jobb irányba tereljék.

HIVATALOS RÉSZ.

Kinevezések. *Gutheil* Jenő veszprémi karkáplán, a püspöki lyceumban az erkölcsstan és lelkipásztorokodástan h. tanárává, egyúttal a papnevelőintézet aligazgatójává.

Kiss István tapolczai káplán a veszprémi felső kereskedelmi és polgári iskola hitoktatójává, dr. *Sárközy* Lajos papnevelői lelkigazgató az Angolkisasszonyok polgári iskolájához hitoktatóvá kinevezettek.

Dispositio. Dr. *Kis* György zalamerényei káplán *Veszprémbe* karkáplánnak, *Közseggy* Antal gyulaikeszi káplán *Tapolczára* káplánnak küldettek.

Pályázat. *Gamáis* (Somogy m.) róm. kath. iskolászeke kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom 4 szobás lakás, éléskamra, pince, kocsi-szín, istálló, sertésöl, udvar, házikert 764 □-öl, 12 hold 309 □-öl szántóföld, 2 hold 247 □-öl rét. Fizetése htközségtől 1000 kor. Gamás- és hozzá tartozó Ujhegy—Vöröshegy—Gárdony hegyektől minden szállásától bor helyett 60 fill., stólaris jövedelem circa 150 kor., alapítvány- és alapítványi misék után 37 kor. 50 fill. Gróf Zichy uradalom 6 öl- és Inkey uradalomtól 6 öl tűzifa. Az 1913. évi XVI. t.-c. 24. §. szerint megfelelő államsegély. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályokat vezetni, valamint a gazdasági és ismétlő fiu- és leányokat tanítani s ezért a polgári községtől fizetése 252 kor. Próbaéneklés és választás szeptember hó 20-án d. e. 9 órákor fog megtartatni. Felszerelt kérvények szeptember 19-ig *Vértes* Ferenc plébános, iskolaszéki elnök címére küldendők.

Pályázat. *Bakonyszombathelyi* (Veszprém m.) fiókegyház róm. kath. osztatlan iskolánál államsegélyes tanítói állás betöltendő. Lakása: egy szoba, konyha, kamra legközelebbi újraépítésig. Lakbérpótlék nem kap. Javadalma: 5 hold 589 □-öl

Délben.

Rekkenő hőség, a levegő szinte forrni látszik a nap gyilkos tűzétől. A hűvös lövészárokban a harcosok ingujjra vetkőzöttek küzdenek a legyek legióival, amelyek épp oly szemtelenek, mint ez ország némely polgárai. Egy csomó baka a vízben lubickol vagy a parton sütkérezik.

De egyszerre csak odaát a hegyen füstfelhősce látszik, egy tompa moraj s éles sivással csap le egy 25-ös (baka nyelven: 25 éves) gránát. A fűr-dözők sietve hazatérnek, megkezdődik a tüzerharc. A mieink sem maradnak télenek. A mögöttünk levő kis ligetben megszólalnak a jó öreg 18-asok mély basszusokkal, olykor belerikkant a tenor is, egy 7¹/₂-es tábori ágyu. Kiugrálunk s élvezettel szemléljük, hogy menekül a ruszi sógor. Kis vartatva elhallgat az orosz tüzérsg, majd a miénk is. Ismét csend. A fűr-dözők lemennek a folyóra és folytatják ott, ahol elhagyták.

Rekvirálás.

Civil koromban ennek a szónak helyes értelmét sohasem tudtam, de talán szóba se került a civil élet kényelmei közt. Itt azonban nagy jelentőségű a szó. Ez jelenti a bakának a kényelmet, a jobb táplálkozást, egyszerűen — mindent.

Ha egy elhagyott falunál foglalunk állást, mint most is, a bakaszimat rögtön megérzi, hogy hol rejtejték el a „panyik” a bakainyencséget.

szántóföld, rét, 1 hold kert, 8 m. kemény hasábfu, páronkint fél pozsonyi mérő rozs és 50 fillér. Kötelessége tanulókat vasár- és ünnepnapokon magyarszombathelyi tamplomba szentmisére fel- és visszavezetni, azonkívül a hónap első vasárnapján litániára is, továbbá körmenetre és esetleges rendkívüli istentiszteletra s ott rájuk felügyelni, a „Gondviselés”-nek tagja lenni. A fűrfitanító tartozik a kántoriakban díjtalanul segédkézni, a tanítónak pedig kézimunkát tanítani. Némétül tudók előnyben részesülnek. Személyes megjelenés szükséges, de utiköltség nem lesz megterítve. Az állás azonnal elfoglalandó. Választás szeptember 9-én. Az iskolaszék.

Az ipariskola háborus éve.

A háborus idő forrataga a tanintézetek fejlesztő hatását is megállította. Az iskolák lefoglalása, az iskolaév megrövidülése, a tanárok és tanítók egy részének hadbavonulása megakadályozta, hogy a teljes tanítási anyagot elvégezzék s a tanítás kívánatos és megszokott eredményét bemutassák. A veszprémi tanintézetek közül leginkább megéreztek a háborus viszonyok súlyát a kath. elemi fiuiskolák s a városi *iparos tanonciskola*. Ez utóbbi tanintézet háborus iskolaesztendőjét érdekes jelentésben ismerteti *Gróff* József, az iparos tanonciskola igazgatója. Ez is, mint a többi intézetek értejtője, jelentése egy-egy mozaikdarabja marad a nagy háboru kulturtörténetének. A jelentést az alábbiakban ismertetjük:

A háborus állapot miatt a katonaság az iskola épületét lefoglalta beszállásolásra. A tanulók száma is alaposan megfogyatkozott, a tanítótestületnek pedig három tagja hadba vonult. Az iskolai év 1914. október 4-én megkezdődött, de már 5-én a katonaság bevonult az iskolaépületbe.

A kir. tanfelügyelőség többszöri felterjesztésének végre meg lett az eredménye s a tanítás 1915. február 14-én a régi iparos tanonciskolai épületben megkezdődött. Az oktatás csakis az esti időben történhetett 6—8 óráig.

A hadiállapot legnagyobb zavart okozott a tanulók számában. A szerződött 275 tanuló közül 46 teli tanfolyamos építő iparos tanuló vidékre távozott munkát keresni, 52 vidéki tanuló pedig hazament, hogy a gazdasági munkában segítsenek. Így tehát maradt 177 tanuló. Ezek közül is 8-at a mester és segéd hadbavonulása miatt miniszteri rendelet értelmében az iskolabajárástól felmentettek; maradt tehát 169 tanuló az előző évi 292 tanulóval szemben.

A beirt tanulókat 4 osztályba osztották és pedig az előkészítőbe 40, az I. osztályba 44, a II. osztályba 38, a III. osztályba 47 tanuló. Érdekes, hogy a kimaradt tanulók egy része szülői engedéllyel a hadseregbe lépett.

Előkerül zsir, liszt, vaj, méz stb. Van is ilyenkor sütés-főzés. A menázi asznap nem kell senkinek.

Lakásom.

A rekvirálásnál áttérek lakásom leírására, mert hisz annak minden kényelme embereim rekviráló képességét dicséri.

Egy 4 méter hosszú, ugyanoly széles földalatti lyuk, szépen kideszkázva, benne egy ágy, kis kerti asztal székkel, fogas, a tetőn függő lámpa, pár szál virág üres konzervdobozban s egy macskakölyök, — ez egy szakasparancsnok lakása. Ha odakünn hőség van, ittbent vacog a fogam s megfordítva. Srapnell ellen megvéd az erős tető, sőt gránátmentes is, — ha nem jön gránát.

Este.

Lassan lebukik a nap a hegy mögé. Szűrke köd gomolyog az előttünk fekvő síkságon, majd lassan kigyulnak a csillagok ezrei. Itt az éjjel, a katona éberségének ideje. Kezdődik a reflektorok s a világító rakéták munkája. Egy-egy fegyverdörrenés zavarja az éjszaka csendjét. Hol a muszka pattog, hol mi. Kiállítom az őrszemeket, én pedig bemegyek, elolvasom az érkezett postát. Haza gondolok. Odakint egy balatonmenti gyerek fujja kerservesen: „Sir a kis lány a Balaton partján...” Istenem, — de jó volna már otthon megvizsgáltatni azt a kis lányt.

Horváth Miklós.

A tanításra csak 4 hónapot lehetett számításba venni. A tanítótestület tehát csak a legfontosabb ismeretek tanítására szorítkozott s erre nézve külön tervet állított össze. A tanítás zavartalanul folyt június 13-ig.

A jelentésből szörszerint kivettük a tanítás és nevelés irányelveire vonatkozó jellemző pontokat.

„Csak természetes, sőt kötelességszerű volt, hogy tanításunk közben a háborus viszonyokra is kiterjeszkedjünk. Erre különös alkalom nyílt a két felső osztályba a földrajz és közgazdasági ismeretek tanításánál. A harcerekelt feltűntető térképeken magyaráztuk a földrajzot, a közgazdasági ismeretekkel kapcsolatban az ipar jelentőségét. Ezekből állítottuk tanulóink szeme elé a háboru okait, megértettük velük, hogy ellenségeinket a telhetetlenség, a kapzsiság, a hatalom és boszuvágy zudította ránk; hogy vagyonunkra, életünkre törtek mint a rablógylkosok, nem törődve azzal, hogy önmaguknak is romlás, pusztulást okoznak emberben, vagyonban.

Megmagyaráztuk tanulóinknak, hogy e rettenetes élet-halál harc mi értűnt itthon levőkért folyik, folyik különösen az ifju nemzedékért ennek jövő boldogulásáért, hogy az előző béké áldados ölen, derűlebb, nyugodtabb életet élhessenek. — Ebből állapítottuk meg az itthonmaradottak kötelességét halálharcot vivő hős katonáink iránt. A magyarázatokkal igyekeztünk a tanulók hazafias érzésére is hatni.

Ujságcikkek felolvasásával tártuk eléjük a magyar katona elszántságát, lelkességét, törhetetlen kitartását, önfeláldozó küzdelmét, hogy a magyar nemzet ősi erénye, dicsősége jelent meg, újult fel derék katonáink lelkeiben, ami elismerésre, dicsőretre indította, sőt bámulatba ejtette meg ellenségeiket is.

Reményt, bizakodást öntöttünk tanítványaink lelkébe, hogy igazságos küzdelmeinknek győzelemmel kell végződnie, mert az Isten a derék magyar nemzetet veszni még sohasem engedte, nem pedig azért, mert a neki adományozott kiváló képességeit el nem fecsérelte: tanult, dolgozott a maga és szép hazája javára.

Ebből azt a tanulságot vontuk le és állítottuk a tanulóknak elé, hogy nekik fokozottabb mértékben kell küzdeniök, dolgozniök hazánk későbbi jólétéért és felvirágztatásáért.

A hazafias érzés ápolása mellett a vallásos érzés gondozásáról sem feledkezünk meg. *Hisz erre harcba készülő és induló katonáink a legszebb példát tárták tanulóink elé.* Vasárnaponkint templomaink zsufozás tele voltak imádkozó, áldozó katonáinkkal. Ezért több ízben testületileg vezettük el a róm. kath. vallásu tanulókat istentiszteletra, hogy lássák katonáink vallásosságát, hogy példát vegyenek tőlük jövő életükre. Hogy nem elég csak akkor keresnünk az Istent, amikor a veszedelem fenyeget bennünket, hanem a jólétben sem forduljanak el tőle. Kath. tanulóink husvétkor a szt. gyónást és áldozást is elvégezték.

E nevelő oktatásunknak meg is volt a sikere. Az egész tanítási idő alatt tanulóink kifogástalan magaviseletet, szorgalmas iskolabajárást és a tanítási órákon éber figyelmet tanusítottak.

Magyar Endre, iparoktatási főigazgató meglátogatta a háborus év folyamán az intézetet. — Sajnálni lehet, hogy ez a látogatás nem egy rendes tanítási évben történt, mert csakis így győződhetett volna meg arról az évről-évre fokozódó szép eredményről, amelyet e kiváló vezetés alatt működő iskola derék tanítóinak buzgó munkássága produkálni szokott. *Gróff* József igazgató nagyon megérdemelte, hogy a kulturminiszter ugy az igazgatói, mint a tanítói állásban megerősítette, mert az ő vezetése alatt az iskola nem csak bővül s a város jóindulatából új, szép otthonba került, hanem tanulmányi eredményével, különösen pedig szakirányu képző hatásával a legelső iparostanonciskolák sorába emelkedett. Mi is, mint az igazgatói jelentés, azzal az óhajással zárjuk ismeretetésünket, hogy e tanintézet a jövő iskolai évet újra, még most is a katonaság által használt épületben, rendes viszonyok közt, dicső katonáink gőzölme folytán a szebb jövőt hozó béke áldásának eikövetkezésével kezdhesse meg! Adja Isten!

Az új katonakórházak parkja. *Hangay* Géza erdőtanácsos az új katonai kórházakat övező erdőrészt szabályozása ügyében értekezett polgármesterünkkel. Első sorban arra kérte a polgármestert, hogy a városi fenyeveserdő tűzbiztonságáról gondoskodjék s ne engedje meg, hogy az anyag-

szállító kocsik keresztül-kasul utat vágnak a szép fenyvesben. A polgármester tudatta, hogy az építkezés ideje alatt rendőrséggel felügyeltet s az anyagszállításra csak egy utat jelölt ki. Mindenesetre gondja lesz rá, hogy a szép kis fenyveset baj ne érje. Az erdőtanácsos érdeklődött az új kórházak területe, illetőleg a környező park nagysága iránt s ennek rendezéséhez felajánlotta a Szépitőegylet csemetekertjének gazdag faállományát. A polgármester az ajánlatot szívesen fogadta, de egyelőre tervet nem mutathat, mert a katonaság nem jelölte ki a park gyanánt elfoglalandó terület nagyságát. Azt hiszi, hogy a katonaság mindkét kórházat bekerített s megfelelő fasítást, parkozást is teljesít a faüres területeken. Ebben az esetben az ajánlott csemetekert felhasználják. A közházak területét, mint az erdőtanácsos említette, az erdősítésből leiratja, sőt — tekintettel arra, hogy ugyancsak a jutasi erdőben a vasut munkástelepet óhajt létesíteni s a kisajátításra jogot is nyer — jó lenne az egész jutasi erdőt kikapcsolni az erdősítésből. Valószínű, hogy így is történik.

A rokkant-ügy.

A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyűléte köztudomás szerint egy nagyszerű intézmény. Heti 30—40 fillér befizetés mellett, ha a tag 10 év elteltével rokkanttá válik, kap heti 10—13 korona segélyt. Vagyis befizet a 40 filléres tag tíz év alatt heti apró részletekben 208 koronát és ha a 11-ik évben rokkanttá (hivatása betöltésére teljesen alkalmatlanná) válik, akkor évente 6—700 korona segélyt kap élete fogytáig. Ennek az egyletnek Budapest központtal számos fiókja van. Közülük Veszprémben és Jutason is. Vagyona is van szépen, tagja is van 200.000 körül. Mert e közül a sok-sok munkás közül közel 30—40.000 van a harcúterben, közülük bizony 4—5.000 rokkanttá lesz a háború végén.

Horváth Endre, a soproni fiókpénztár elnöke, röpiratban mutat rá arra, hogy ez az egyletnek tulságos megerősítésével fog jární és fél, hogy az egylet nem bírja el a terheket.

Nem tudjuk, de gondoljuk, hogy az egyletnek igen sok fizetéses tisztviselője van és nincs kizárva, — hazai szokás — hogy a magasabb rangú tisztviselőknél, a központban mindenesetre, magas fizetésük is van. Nálunk ugyanis szokás, hogy még jótékony egyleteknél is a kezelési költségek igen magasak s a voltaképeni célra kevesebb jut, mint kellene.

Eltérve a röpirat ajánlotta módtól, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy azzal is rengeteg erőforrást nyithatnának a rokkantok ellátásának, ha azok, akik magas honoráriumban részesülnek és nincsenek rászorulva — aminthogy igen sok nincsen — a munkások fillérjeire, a honorárium egy részéről lemondanának a harcúterben rokkanttá váltak javára. Ez azonban csak pium desidíum. A röpirat szerzője más alapon akarja megoldani a kérdést. Kiindulási pontja az, hogy a rokkant-ügy, vagyis a munkások rokkant- és agkori ellátásának ügye állami feladat, mert a munkások az állami, a nemzeti nagyság építő munkásai, akiknek munkájait úgy akarát, „a mindenható állami közlény akaratá” irányítja.

Az államnak tehát úgy anyagi, mint erkölcsi nézőpontból kötelessége a rokkantok, a rokkant munkások ügyét a magáévá tenni. Ugyanis az állam is alkotott valamit az 1907. XIX. t.-cikkkel, midőn az ipari és kereskedelmi alkalmazottak betegség és baleset elleni biztosítását kötelezővé tette, de ez nem elég, az állam és a Rokkantegylet nem konkurrálhatnak akkor, amikor az utóbbi sokkal, de sokkal nagyobb segélyt nyújt. Feihozza a német példát (Istenem, sokban kellene irányadóul venni!) és oda konkludál, hogy jobb jövő virrad ránk, ha az állam a németbirodalmi parlamenttel hasonlóan szintén megalkotja a magyarországi munkások rokkant- és agkori ellátásáról szóló törvényt.

Ezek után ismerteti a német Reichsversicherungs-ordnung című törvényt. A fűzet sok-sok okos és helyes dolgot tartalmaz. Érdemes az elolvasásra. Kapható Sopronban a Piri és Székely cégnél 30 fillérért. Az ügy iránt érdeklődőknek figyelmeztetjük.

Lisztutalványok. A városi lisztutalványokat most készítik az összeírás alapján. A lisztmennyiséget heti vagy negyedévi szükséglet szerint jegyzik be, azesint, hogy a fogyasztó melyik kiutalási módozatot kérte. Az igazolvány névre szól s másnak vásárlásra átadni tilos. A város — kívánságra — a kenyérszükségletet is utalja annál a péknél, akit a fogyasztó választ. A családtagok száma arányában megállapított lisztmennyiséget az alábbi táblázatban tüntetjük fel tíz tagból álló családúig.

Családtag száma	Nullásliszt kgr.	Főzőliszt kgr.	Kenyérliszt kgr.
1	0.30	0.60	1
2	0.60	1.25	2
3	1.—	2.—	3
4	1.25	2.50	4
5	1.50	3.—	5
6	1.75	3.50	6
7	2.—	4.—	7
8	2.25	5.—	8
9	2.50	6.—	9
10	3.—	6.50	10

A kormányrendelet egy-egy személyre 10 kgr. gabonát állapít meg hónaponként. Ha 78%-os őrlést számítunk, mint amennyire a rendelet kötelez, akkor a 10 kgr. gabonából 7.8 kgr. liszt származhat. Ebből — 30 napos hónapot véve — egy-egy napra 26 dkg., egy hétre 1.82 kgr. liszt kerül. Azt látjuk, hogy a városi hatóság beosztása ezt fölözi, amennyiben már egy családtagra 1.90 kgrmt számít. Ez a csekélyke többlet a családtagok száma szerint emelkedik, úgy hogy a kiutalható mennyiséget majd fél kilogrammal emeli. A tíz tagú családnál másfél kgr. az emelkedés.

A hadifoglyok visszaszállítása.

A pozsonyi katonai parancsnokság közli az érdekeltekkel, hogy a munkálatok befejezése után a Magyarországon levő hadifoglyokat hova kell visszaszállítani. Ha a foglyok más táborba is kerülnek vissza, mint amely kiadta őket, az elszámlolás mégis avval a foglyótáborral történik, amely kiadta őket. A rendelet többi része a felmondással és szállítással foglalkozik. A közönséget érdekli rendelkezés egyébként itt következnek:

1. Valamennyi, Magyarország területére kiadott hadifoglyocsoportot a munka befejezése után az 1-ső számú pozsonyi katonai parancsnokság területén levő hadifoglyótáborok egyikébe a következő terv szerint fogják felvenni:

a) A **kenyérmezői** táborba a Kenyérmezőről és Josefstadtból kiadott hadifoglyokat.

b) A **dunaszerdahelyi** táborba a Dunaszerdahely, Grödig és Theresienstadtból kiadott hadifoglyokat.

c) A **somorjai** táborba a Somorja, Deutschgabel, Hart bei Amstetten és Freistadtból kiadott hadifoglyokat.

d) Az **ostffyasszonyfai** táborba Ostffyasszonyfa, Milowitz és Marchtrenkből kiadott hadifoglyokat.

e) A **hajmáskéri** táborba a Reichenbergi táborból kiadott hadifoglyokat.

f) A **sopronnyéki** táborba a Wieselburgból kiadott hadifoglyokat.

g) A **zalaegerszegi** táborba a Kleinmünchen (Linz mellett)-ből kiadott hadifoglyokat.

h) A **csóthi** (Pápa mellett) táborba a Brűx és Spratzernből kiadott hadifoglyokat.

i) A **boldogasszonyi** táborba a Boldogasszony és Mauthausenből kiadott hadifoglyokat.

k) A **nagygyeri** táborba a Nagygyerből kiadott hadifoglyokat.

l) A **nezsideri** táborba a Nezsiderből kiadott internáltakat.

Kivételt képeznek a Plan és Eger-ből (Csehország) kiadott hadifoglyok, akik ismét Plan, illetve Egerbe (Csehország) visszairányítandók.

2. Fentiek által nem módosul az a szabály, hogy a munkaadó azon táborparancsnoksággal számol el, amelytől a hadifoglyok kiadva lettek.

Miért is a munkahelyről a katonai parancsnokság területén fekvő valamelyik táborba történő beszállítással felmerülő utiköltségek elszá-

molása is, a foglyokat kiadó táborparancsnokság által történik. A hadifoglyocsoportok tehát csupán azon bevonulási naptól kezdve lépnek a katonai parancsnokság területén fekvő valamelyik foglyótábor élelmezési létszámába, amely napon oda beérkeztek.

3. A községek vagy magánosoknál levő hadifoglyokat a munkaadónak azon katonai parancsnokságnál kell **felmondania**, amelynek területén a munkahely fekszik.

A **felmondásnak 8 nappal** a tervezett utnakindítás előtt kell a most megjelölt katonai parancsnoksághoz beérkeznie és a következőket tartalmaznia:

- 1) munkahely,
- 2) vasuti állomás,
- 3) a hadifoglyok száma,
- 4) az őrség hány személyből áll,
- 5) a készletét, illetve elszállítás napját és
- 6) a munkaadó címét, — amellyel a történt szállítási intézkedések közlendők.

A munkaadók kötelesek az egyszer bejelentett elszállítási időpontot okvetlenül pontosan betartani.

Ha a hadifoglyok nem, vagy későn küldetnek az állomásra s ezzel az elszállítás meghiúsul, úgy a munkaadó köteles a felmerült vonatirányítás, (a használatlanul álló kocsikért) kocsidíj, fekbér stb. költségeit viselni.

A **központi szállítási vezetőséget** a vonatmenetelés és irányítás végett azon katonai parancsnokság értesíti, amelynek területén a munkahely fekszik, a munkaadók tehát semmiféle esetben sem fordulhatnak közvetlenül a központi szállítási vezetőséghez.

Az egy munkaadónál **visszatartható legkisebb hadifogly munkáscsoport 30 fogoly és 1 ór.** Ennél kevesebb hadifogly meghagyása a hdf. tulságos szétszóródása s az ellenőrzés nehézsége miatt nem eszközölhető, miért is 1—29 fogoly meghagyása iránti kérelmek elvi álláspontból kifolyólag elutasítást nyernek.

Villanyvilágítás. A villamostelep felől olyan hírek érkeznek, hogy kőolaj hiányában az üzem megszüntetésére, vagy legalább is nagy redukálásra számíthatunk. Pénteken illetékes helyen azt a tudósítást nyertük, hogy a bérli cég két napi hajtóanyaggal rendelkezik. Valószínű azonban, hogy a kivetendő bírságtól szabadulni kíván s helybeli cégek raktarából majd rekvirál addig, amíg a várt szállítmány megérkezik.

Igazán a lövészárokba való az a bátorság, mellyel a vállalat vezetősége szembehelezkedik a közönség türelmével. Amikor az olajok drágulása miatt az áram egységárát 7¼ fillérré emelték, a villamostelep vezetősége garanciát vállalt, hogy egy hónapra való tartalékolaját tart. E kötelezettség dacára a megrendelt szállítmány késését csak akkor jelentette be a polgármesternek, amikor alig pár napra elégséges olajkészlete volt.

A polgármester arra kérte a céget, jelölje meg, hogy mely állomáson tartották vissza az olajszállítmányt, hogy a gyors tovaszállítás végett intézkedhessék. A cég azonban ezt a kívánalmat nem teljesítette. Most tehát ott állunk, hogy esetleg pár nap múlva gyertya- vagy petróleumvilágításra szorulunk, ha ugyan az ehhez szükséges készletet is megszerezhetjük. Mindenesetre mulasztást követett el a cég, hogy az olajkészlet fogytát előbb nem jelentette, de talán még nagyobb hibát követett el az a városi hivatal, melynek kötelessége lett volna a várostól megszabott feltétel betartását ellenőrizni.

Talán addig is, míg a telep a város kezébe jut, a villamosbizottság tagjait kellene megbízni, hogy behatós és szigorúbb ellenőrzést gyakorolhassanak. Mert azt sehogys sem szabad tűrni, hogy a telep vezetősége a várossal, a busásan fizető fogyasztókkal büntetlenül paczkázhasson.

Az lenne azonban a helyes dolog, ha a város erélye nem a penálék fizetetésében, hanem a mostanihoz hasonló botrányos mulasztások megakadályozásában jelentkeznék.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

H I R E K.

— **Aranymise.** Mészáros Amand ciszt. r. nyug. apáti iradaigazgató, mult vasárnap délelőtt 9 órakor mutatta be hálaadó aranymiséjét az Urnak. Manuduktora *Békési Remig dr.* apátur volt, az evangélium után pedig *Vargha Damján dr.* ciszt. r. tanár mondott ünnepi szentbeszédet.

— **Adomány.** Dr. Rada István öméltsága a városi kórház részére 16 drb könyvet adományozott. A kórház igazgatósága ez uton is hálás köszönetet mond a nemes szívű adakozónak.

— **Az Augusztineum új palotája.** A jövő esztendőben, 1916-ban lesz száz esztendeje, hogy *Frint Jakab* felszentelt püspök megalapította a Szent Agostonról nevezett felsőbb papnevelő-intézetet Bécseben, hogy a felszentelt fiatal papok nagyobb teológiai kiképzést nyerjenek. Ezek a papok a monarchia minden részéből kerülnek fel. Összesen nyolc magyar pap tanul ott állandóan. Az intézet elen a mindenkori bécsi varplébanos van, így félig-meddig az udvar papjai az Augusztineum hallgatói. Közéletünk nem egy kiváló pápi alakja nyerte el ott a doktori diplomát. Ezidén új hajlékba költözik az Augusztineum, melyet októberben fölavatnak. Jövő tavasszal fényes és nagyarányú ünnepség keretében kezd meg az intézet munkásságának második száz esztendejét.

— **Almádi.** Az almádi fürdőérdekeltség már évek óta tapasztalja, hogy a fürdő fejlődése megakadt. Ezért érdekeltelet tartott és elhatározta, hogy felkéri az érdekelte köröket, hogy a fejlődés lehetőségére tegyék meg a szükséges intézkedéseket. Az érdekeltség *Romy Béla* nyug. miniszterelnökségi államtitkár vezetésével megjelent dr. *Rédey Gyula* nyágyrepost előtt, kérve a káptalannak, mint almádi földbirtokosnak jóindulattal támogatását és egyben memorandumot adott át, melyben a fürdő fejlesztésének rövid tervezetét foglalták írásba. A részvénytársaság s az almádi képviselőtestület szintén csatlakozik a mozgalomhoz, amelynek egyedüli célja a fürdőbe több éleveséget belevinni.

— **Kinevezések háziezredünkben.** Ó császári és apostoli királyi Feisége kinevezte: *Vecsey Géza* és *Pallaghy Dezső* őrnagyokat alezredekke, *Matics Tivadar*, *Szilbersdorf Ferenc* és *Vitkay Imre* századosokat őrnagyokká, *Schlemmer Ödön* és *Szecey Sándor* főhadnagyokat századosokká, *Keserü Miklós* és *Riedler Béla* hadnagyokat főhadnagyokká, *Nyári Rezső*, *Bernáth Géza* és *Komássy Géza* zászlósokat hadnagyokká; *Perényi Dezső*, *Bán Mihály*, *Horváth József*, *Rosenfeld Armin*, *Klipp Alajos*, *Gruber Ernő*, *Szabó Vendel*, *Biró Ferenc*, *Schwarzenberg József* és dr. *Lakatos József* tart. hadnagyokat tartalékos főhadnagyokká; *Nyilasi Péter*, *Salamon Győző* és *Spolarich Aladár* tart. zászlósokat tartalékos hadnagyokká; dr. *Götze Árpád* tart. segédorvoshelyettes tartalékos segédorvosává; dr. *Osztoics István* és *Stovicsék Ferenc* népf. hadnagyokat népf. főhadnagyokká; dr. *Halász Aladár* népf. főorvost népf. ezredorvosává.

— **Halálozások.** *Bálint Vendánt* István Sz. Benedek-rendi áldozópap, nyug. alperjel és jószágkormányzó, a zalavári apátsági konvent tagja folyó hó 22-én reggel fél 5 órakor kora 61-ik, szerzetesi élete 42-ik, áldozópapága 37-ik évében a czell-dömölki kórházban meghalt.

Belák István ügyvéd, a vármegyei közigazgatási bizottságnak és a törvényhatóságnak évtizedek óta érdemes tagja, az enyingi munkapárt elnöke péntekre virradóra 68 éves korában hirtelen elhunyt. Halálát valószínűleg szívszélhűtés okozta. Temetése ma délután lesz. Utána holtestét a Középbogárd pusztán levő családi sírbaoltta szállítják. A közigazgatási bizottság koszorút küld az elhunyt koporsójára és a temetésen képviselteti magát.

— **Városi fa.** Megirtuk, hogy a városi hatóság új vágásra kért engedélyt a földmívelésügyi minisztertől. A hatóság a fahányt akarja ezzel megszüntetni. *Hangay Géza* erdőtanácsos a jövő héten jelöli ki a vágás területét. Kivágják egyúttal az előbbi vágásokban meghagyott haszonfákat is. A polgármester azt javasolja, hogy a kivágandó fák árának 50%-át új erdősítés céljaira tőkésítsék. A város ezzel semmit sem veszít, mert a tőkésíthető többletet a rendkívüli idők áremelkedése okozza, amelyhez tehát rendes viszonyok között a város háztartása úgy sem jutott volna. A fa gyorsabb szállíthatása végett a hatóság kiviteti a gőzfűrészt s ezzel darabolatja el a hasab- és gömbfűrészeket.

— **Iskolák megnyitása.** A vallás- és közoktatási miniszter elrendelte, hogy a polg. és felsőbb népiskolákat okvetlenül meg kell nyitani a rendes időben.

— **Beiratások.** A veszprémi iparos tanoncskolába a beiratkozás az 1915—16. iskolai évre f. é. szeptember 1-től 12-ig tart az Óvári-utcai iskolában, hétköznapon d. u. 5—7-ig, vasár- és ünnepnapon, d. e. 8—12 óráig. Felhívja ennél fogva az igazgatóság a tanonctartó mestereket, hogy tanoncaikat tisztán felöltözve, a 4 K beiratasi-díjról szóló nyugtatvánnyal a beiratkozásra küldjék; — nyugtatvány nélkül senkit sem irunk be; — tanonc pedig be nem iratkozik, annak mesterét a rendőrkapitány felelősségre vonja, sőt még is bünteti. Büntetésben részesül az a mester is, aki tanoncat, még ha saját fia is, nem szerződteti, hogy az iskolabjárástól elvonhassa. Az iskolai év megnyitása istentisztelettel és a tanítás kezdete f. évi szeptember 12-én, vasárnap d. e. 8 órakor lesz a vár-utcai régi iparos tanoncskola épületében. A rajzra nem járó tanoncok is kötelesek megjelenni.

A veszprémi r. kath. elemi fiúiskola tanulóit szept. 1—6. napjaiban írják be a megfelelő osztályokba. A beiratást minden nap délelőtt 8—12 óra között a *Kopácsy-iskolában* (Iskola-u.) végzik. Az iskolaév megkezdéséről, a tanulók, illetve az osztályok elhelyezéséről az igazgatóság a szülőket s egyéb érdeklődőket a beiras utján fogja értesíteni.

Az *irgalmas nővérek polg. és elemi leányiskolájában* a jövő évi beiratások szeptember 1—6. lesznek. Minden nap délelőtt 8—11-ig; délután 2—5-ig, 9-én *Veni Sancte* az intézet kápolnájában. Utána megkezdődnek az előadások.

— **Közgazgatási bejárás.** Megirtuk, hogy a város a helybeli laktanyaállomástól iparvasutat vezetett a villanytelepig. Dr. *Véghely Kálmán* alispán s *Molterer János* műszaki tanácsos az iparvasut közgazgatási bejárását szeptember 1-re tűzték ki.

— **Sebesült katonákért.** A veszprémi sebesült és lábadozó katonák ingyenes szórakoztatása céljából dr. *Óvári Ferenc* orsz. képviselő elnöklete alatt álló „Veszprémi Ismeretterjesztő Egyesület” hangversenyeket fog rendezni szeptember havától kezdve. Közreműködésüket eddig a következők voltak szívesek megígérni: *Csapó Médi*, *Kerényi Ily*, *Kocsuba Márta*, *Steiner Ella*, *Weber Erika* urleányok; továbbá dr. *Balla Ignác* kir. tvsz. jegyző, dr. *János József* kir. tvsz. bíró, dr. *Szabó Sándor* kir. tvsz. bíró. Valószínű, hogy ezt a humánus törekvést a veszprémi énekkar, valamint a felső kereskedelmi iskola ifjúsága is elő fogja közreműködésével mozdítani.

— **A balatonszabadi gyermekszanatórium.** A Zsófia Gyermekszanatórium Egyesület még az idén elhatározta, hogy 200 ággyas gyermekszanatóriumot létesít az *Óvári* Ferenc országgyűlési képviselő s a Balaton Szövetség elnöke adományozta, fenyevekkkel gyönyörűen befásított területen. Az építkezésre hirdett nyilvános árlejtés most járt le s *Zichy János* grófnak, a Zsófia Gyermekszanatórium kormányzójának elnöklésével mult csütörtökön történt a döntés az új balatoni gyermekszanatórium fölépítése dolgában. Az épületet *Vida Artur*nak, a jeles kórházépítőnek tervei szerint építik föl. A bizottság ülésében *Nagy Emil* udvari tanácsos, elnökhelyettes javaslatára köszönetét nyilvánította *Óvári* Ferenc dr.-nak, *Zsolnay Miklós* főrendiházi tagnak, *Ohrenstein* Henrik bárónak és mindazoknak, akik adományukkal járultak hozzá a nemes cél megvalósításához.

— **A manna.** A nép bolyongván a pusztában, közel volt az éhenhaláshoz, amikor is az égből hullott valami jó és tápláló holmi, amit manának neveztek. Ez az ó-testamentumi időkben történt. Azóta ez a csoda nem ismétlődött meg idáig, pedig koplaló népség volt mindig széles e hazában. Koplaló népség volt itt mindig a tisztviselő. Amikor pedig alázatos meggörbüléssel — a la Sanyaró Vendel — 20—30 évvel ezelőtt több kenyeret mert kérni, egy hatalmas ur azt felelte neki: Van elég krumpli, elég krumplif. Ez az akkor az égi hatalom földi letéteményeseként szerepelt és a nyomorgó tisztviselők részére kinevezte a krumplif manának. Azóta is a krumplif volt a becstületes manna. Legutóbb azonban ez a manna horribilis drága lett, hatóságilag 16 fillérre becsülték kilóját. És a szegény városi nép s közte a tisztviselők családjai, hogy verekedtek, tülekedtek utána. És milyen gőgösen nézte még eme horribilis ár mellett is a falusi asszony, a kis uzorás! Most olvassuk a földmívelésügyi miniszter jelentéséből, hogy 6, szóval hat millió métermázsánál több lett a krumplif az idén, mint volt tavaly. Hála Isten-

nek — sőhajtunk ferencjózsefkabátos Sanyarókkal — lesz mit manizálni a tisztviselőknél és gyermekeiknek. Csak aztán valahogy olyan maximális árat ne szabjanak, hogy megint ne lehessen krumplifból sem megöltetni a korgó-, de az intelligencia miatt nem javeszékéző — gyomrokat. Az Isten szerelmére, tegyen valamit a hatóság, hogy legálabb ebből a modern mannából jusson a nadrágos ember asztalára is! Sőt, ha apóta változott volna a földi hatalmak véleménye, az iránt is alázatosan esedeznének, hogy a krumplif mellé egy kis zsir is kerüljön és pedig azon a reális alapon, hogy ugyancsak a földmívelésügyi miniszter jelentése szerint a kukoricából is 5, szóval Ötmillió métermázsával lesz több az idén, mint tavaly volt. Ezek után, az 5—6 koronás zsirár mégis csak tulmagas lesz ám! — Elvégre az állam nem csak termelőkből áll, hanem fogyasztókból is. A fogyasztók pedig — azok egy kis belátásért esedeznek és alázatosan megjegyzik, hogy a termelők már annyira fel vannak javítva, hogy minden kis faibuson lehetne az otthon rejtgetett pénzből egy kis takarékpénztárt csinálni, a fogyasztók pedig úgy vannak, mint régenten a kenyérré és vízre szorított páriák.

— **Színészeink.** Dr. *Patek Béla*, a győri színház igazgatója, szombaton, augusztus 28-án új színiévadot kezdett városunkban. Nagy s nivós társulatának névsora a következő: 1. Művezetőség: Dr. *Patek Béla* igazgató-főrendező, *Forgács Sándor*, *Heltay Hugó*, *Dezső Vilmos* rendezők; *Bruckner László* karnagy, *Erdélyi Kálmán* ügyelő, *Nógrádi Sándor* könyvtáros, *Kailos József* sugó, *Várady Mártonné* pénztárosnő, *Zombory Ilonka* táncmesternő, *Halassy Alajos* jelmezáros, *Székely Gyula* kellékes, *Fraudenstein Viktor* fodrász, *Lai-pold Ferenc* díszmester, *Iván Antal* szereposztó stb. műszaki személyzet. — 2. Magán szereplők: Nagy Aranka operaeénekesnő, operettekoloratura, *Szigethy Irén*, *Bihari Böske* szubrettprimadonnak, *Viola Margit* énekes naiva, *Mester Karola* táncos szubrett, *Hevessy Mariska* drámai hősőnő, *Dörgey Jolán* vigjátéki szubrett, szende, *Markovics Margit* anyaszínésznő, *Aranyossyné Beila* komika, *Véghelyi Iza* naiva, *Herzeghy Mária* társalgási színésznő, *Zombory Ilonka* és *Utassy Gizi* ballet-táncosnők. — Gyárfas Ödön, operettebaritonista, népszínműnekes, *Gömöry László* tenorista, énekes bonviván, *Tarnay Béla* operabaritonista, *Forgács Sándor* drámai hős és jellemszínész, *Heltay Hugó* opera-operaette buffo, *Dezső Vilmos*, *Koltay Jenő* táncos komikusok, *Szalontay Árpád* síheder, *Baróthy Antal* apaszínész, *Szalay Pál* bonviván, lyrai szerelmes, *Erdélyi Kálmán* epizódszínész. — 3. Segédszínésznők és segédszínészek: *Sándor Margit*, *Károlyi Klári*, *Zombory Ilonka*, *Jászay Margit*, *Rónay Kató*, *Utassy Giza*, *Utassy Ida*, *Utassy Nóra*, *Mezőfy Sándor*, *Varga József*, *Hemző Lajos*, *Lakatos Károly*, *Nógrádi Sándor*, *Takács Antal*, *Polgár Gyula* és *Marossy Mihály*. — Az első napon színe került: *Tiszavirág*.

— **Új halászati felügyelő.** A balatoni halászati részvénytársaság készleteli halászati főfelügyelővé *Schwinghammer* Bertalant, nyug. déli-vasuti főfelügyelőt nevezte ki.

— **A Győr-kisbéri vasut.** Mult számunkban írtunk e vasut szervezéséről. A közigazgatási bejárásban vármegyénket dr. *Véghely Kálmán* alispán és *Molterer János*, a vármegyei államépítészeti hivatal főnöke képviselték. A vasutirány megállapítását illetőleg a bizottság a veszprémi kiküldöttek javaslatát fogadta el. Az eredeti tervezés szerint ugyanis a vasut úgy szelte volna át a kisbéri áll. gazdaságot, hogy indokolatlanul 4—5 km-terrel hosszabb lett volna s így a gazdaság terhére a szállítási költségeket is emelte volna. A veszprémi kiküldöttek azonban az érdekelte községek eljárási-nyel egyetértőleg oiy irányban javasolták a vasut kiépítését, hogy az a mezőors—ászári törvényhatósági út mentén s azzal párhuzamosan haladjon és Alsóbörzséház-pusztá közelében rendes állomás épüljön. Ha a vicinális e terv szerint épül, akkor Ászár község előtt csatlakoznék a déliavasut meglévő és kiszélesítendő töltéséhez.

— **Népfőlkélok zászlója.** Győri hölgyek zászlót küldtek a veszprémi öreg népfőlkéloknek. Az öreg 31-esek a Dunántúli Hirlap utján ezeket a köszönő sorokat küldték a győrieknek:

Fogadjá hálás köszönetünket az az öt kedves győri hölgy, névszerint: *Fabian Mariska*, *Tóth Ilona*, *Tóth Erzi*, *Wenezs Katus* és *Standerer Irén*, akik részünkre e magasztos célú és megbecsülhetetlen, szép zászlót küldték. Az öreg népfőlkélok nevében Veszprém, 1915. augusztus 20. *Flórián Kálmán*.

— **Vármegyénk kukorica- és burgonya-termése.** A napokban tették közzé a hivatalos mezőgazdasági kimutatást. Ebben találjuk a kukorica- és burgonyatermés becslésének számszerű adatait. Érdekesé teszi a jelentést, hogy a földmívelésügyi kormány az 1914. évi adatokat is ebben közli először. Ha a mult évi termést s a f. évi várható termést összehasonlítjuk, a kukoricából 5.4 millió, a burgonyánál 6.3 millió métermáza többletet látlunk. Veszprém megyében be van vetve kukoricával 67.879 hold föld. Az átlagos termést holdankint 14 q-ra becsülik. Várnak összesen 950.306 q-t, holott 1914-ben 699.270 q termett. Burgonyával beraktak 29.688 holdat. Az átlagos termés holdankint 62.5 q. Várnak 1.216.958 q-t. Tavaly termett 732.832 q. A Dunántúban — Győr, Komárom, Morva, Sopron, Vas- és Zala megyéket véve — kukoricatermésben csak Zala megye, burgonyatermésben pedig Vas vármegye előz meg bennünket.

— **Piaci mizériák Sümegen.** A „Sümeg és Vidéke” írja: A hatósági árak megállapítása meghozta a piaci mizériákat. A hatóság, mely minden esetben az igazság álláspontján áll, meg kell hogy védje nem csak a fogyasztókat a magas árak és az uzsora ellen, hanem kell, hogy oltalmába vegye a termelőket és az eladókat. Ha tejfel, tojás baromfi, liba a piacra kerül, valóságos háború keletkezik. Lökődésik egymást, pörkednek, kiabálnak, melyik nyult előbb a csirkéhez, szakítják egymás kezéből és a szegény állat nem tudja mi lehet itt, csak azt látják, hogy a csirke, mely még előbb tollas volt, kopasz, olyan tisztán lekopaszta, hogy nincs az a forróvíz, mely olyan tisztán levigye a tollat, mint az asszonynépség. A másik nagy hiba, hogy akadnak lelketlen emberek, akik megkárosítják a nagy tumultusban az eladót. Egyszóval lopnak. A napokban is lopáson értek egy asszonyt. Ha rendőrhöz fordulnak orvoslásért, hogy elloptak valamit, úgy közönnel azt felelik: „Máskor jobban vigyázzon rá”. Ez nem így van. A falvakba, valóságos karaván jár napról-napra összevásárolni, ami csak kapható. Ennek köszönhetjük, hogy a piacra semmi sem kerül. E mizériának kell, hogy a város segítsen. Léptessen életbe szigorú piaci rendeletet. A városnak kötelessége, hogy védje mind az eladókat, mind a vevőket, mert mégis csak nevetséges, hogy az eladó kopasztott csirkével, leszedett „frizurával”, üres kosárral, pénz nélkül hagyja ott a „csatateret” a sümegi piacot. Ez majdnem olyan, mintha Veszprémből irták volna.

— **Egy furcsa okirathamisítás.** Amikor a muszkahordák — akik most Bresztlitovszk és a Rokitno mocsarak között szepegnek a magyar-német szuronyok előtt — elárastozták Galiciát, akkor sok olyan elem menekült hazánkba, amelyeknek itt léte tulontul nem kívánatos. Ezek között első helyen említendő a cigányok. Sok cigány jött be, pedig mi még azokkal sem tudunk elbánni, akik addig itt voltak. Nem tudtuk konszolidálni ezeket a kőkorszakbeli erkölcsökkel bíró és mindenesetre a közakokkal egy műveltségi fokon álló nomád emberi állapotokat és most meg bevándorlás által szaporodtak is. Az ilyen bevándorított azonban csak úgy érezhetette jól magát, ha „magyar” állampolgárrá lesz. Hát ez hogyan történik? A cigányok pénze mindig van. A bünyűgyi védelem céljaira mindig van lázsiás és ropogós bankó kész. Hát ebből az alaptól kiszakít egy darabot a galíciai koma és megvesz vele egy ösküi komát, hogy az bizonyítsa, hogy ő a fia, aki már 30 esztendeje nem volt itthon. Az ösküi koma — csak úgy ösküi, hogy valahonnan szerzett egy keresztelő levelet, amely szerint őt, *Rafael* Bálintot 1847-ben keresztelték Öskün — elmegy a jegyzőhöz és igazolja magát a keresztelivel, letelepedik egy sátorba a faluvégen és hetek mulva bemutatja a galiciait, mint 30 év óta nem látott fiát. Erről kap irást és a főszolgabíró ad igazoló levelet s így a galiciái, aki egy kukkot se tud magyarul, magyar állampolgárként vesélyeztetni a közállapotokat tisztelőbeli alapával együtt. És ennek az alapának bandájából egy gyilkosság is került ki nemrég, amelyet novemberben tárgyal az esküdtszék. Ha cigányról van szó, akkor méltón kérjük a klasszikus iróval: Quo usque tandem abutere patientia nostra? Meddig tűrjük őket?

— **Pápa és a városi tisztviselők.** Pápa város tanácsa előterjesztést visz a városi közgyűlés elé, hogy a XI. és X. fizetési osztálybeli városi tisztviselőknél drágasági pótlékok szavazzon meg. A városi tanács előterjesztésének indoklásában azt mondja, hogy „a tényleges drágaság következtében a tisztviselők és alkalmazottak megélni s téli

szükségletük egy részét biztosítani képtelenek”. Kimondta a tanács a sürgősséget a városi napidíjasok hasonló tárgyú kérelmére is.

— **Hogyan születtik a drágaság?** Egyik estilap írja: A budapesti szénnyagkereskedők a Kereskedelmi Csarnok szénosztályában tömörültek egészen addig, míg csak ki nem tört a háború. Ekkor több nagy szénkereskedő akciót indított, hogy emeljék fel a szén árát. A legnagyobb cégek nem akartak belemenni az áremelésbe, elejtették tehát a tervet, de nem azért, hogy rövid idő múlva újra meg ne próbálkozzanak vele. A legnagyobb szénnyagkereskedők most sem voltak hajlandók arra, hogy minden ok nélkül drágítsanak, több szénkereskedő-cég elhatározta tehát, hogy kilép a Kereskedelmi Csarnokból s közösen megcsinálják az áremelést. Amikor ez a kartel megállapította az árakat, körlevélrel intézett a többi szénnyagkereskedőkhöz, akik addig meg nem akartak belemenni az emelésbe s felhívták őket, hogy ugyanezeket az árakat kérjék. A körlevél megemlítette, hogy az árak emelése annál inkább is megokolt, mert Bécsben a szén ára házhoz szállítva 4 kor. 92 fillér, már pedig tudvalevő, hogy a bécsi és a budapesti szénárak között mindig van 65 fillériferencia a bécsiek javára. Miért ne legyen most is 65 fillériferencia a bécsi és a budapesti szénárak között?

— **Mennyi gabona fogyott el Pápan?** Pápa város élelmezési bizottságának elnöke a bizottság legutóbbi ülésén elszámolt a városi élelmezés céljára átvett s felhasználott gabona- és lisztmennyiségről. Nagyon helyes dolog ez, legalább a nagyközönség is megismeri ezeket a fontos adatokat. Pápara szállítottak 1382 q búzát, 972 q rozst, 2157 q tengerit. Rekviráltak 19 q 0-ás lisztet, 26 q főzölisztet, 406 q kenyérlisztet s 15 q árpalisztet. Ebből elfogyott 85 q 0-ás, 1088 q főző-, 1432 q kenyérliszt. Az 1600 q megőrölt tengeriből utalványokra 552 q-t szolgáltak ki.

— **A népiskolák új iskoláéve.** *Jankovich* Béla dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletet bocsátott ki a népiszkola munkájának biztosítása ügyében. Oly városokban és községekben, ahol az elemi iskolák felső osztályai, illetve az ismételő tanfolyamok működésének időbeli korlátozására semmi kényszerítő ok nem forog fenn, a *rendes tanításnak az egész iskolai éven át folyónia kell.* Amely iskolákban korlátozott működéssel folyik a tanítás, az I—III. osztályokhoz ott, ahol tanterem és tanító rendelkezésre áll, a *tankötelesek egész éven át kötelesek az iskolába járni.* Ez alól csak a III. osztályra vonatkozóan lehet kivételnek helye, még pedig annyiban, hogy a mezőgazdasági népességű községekben az iskolai év eleje október 1-ében, vége pedig április 30-ában állapítható meg. Olyan városokban és nagyközségekben, amelynek polgári vagy középiskolájuk, illetve középfokú szakiskolájuk van, az *egyik elemi iskola IV. osztályának is az egész iskolai éven át működnie kell,* azaz a megjegyzéssel azonban, hogy a közigazgatási bizottságok által kijelölt községekben a szorgalmi idő a IV. osztályra vonatkozóan is korlátozható az október-áprilisi időszakra. A többi községekben a IV—VI. osztályra, nemkülönben az általános és gazdasági ismételő-tanfolyamra utaltak csupán november 15-től április 15-ig kötelezhetőek az iskolába járásra. Ahol azonban a IV. osztályba legalább öt, az V—VI. osztályba és a gazdasági ismételőiskolába legalább tíz tanuló önként jelentkezik az egész tanévre, vagyis az október elejétől április végéig terjedő időre, ott ezek, amennyiben tanító és tanterem rendelkezésre áll, a *kivánt oktatásban részesítendőek.* A 9—14 éves tanköteleseknek a helyi iskolai hatóságok gazdasági, ipari, háztartási és egyéb (hadi) munkákban való részvétel céljából az iskolába járás alól *felmentést adhatnak.* A be nem iskolázott tankötelesek összerására vonatkozó korábbi rendeletet a miniszter az 1915—1916-iki iskolai évre fölfüggeszti. Az iskolába beiratkozó tankötelesek *iskolamulasztásainak kimutatására,* az inasviszonyba lépők nevének közléseére és az *elemi népiszkolákba beiratkozó tankötelesek számának bejelentésére vonatkozóan érvényes rendelkezéseket ellenben a szóban levő iskolai évre is fenntartja a miniszter.*

— **Szövetkezetek a drágaság ellen.** Napilapjaink beszámolnak a szövetkezeti mozgalomról, mellyel tisztviselők s más foglalkozásbeliek a ropant nagy drágaság ellen védekeznek. Legújabbban Budapesten a posta- és táviró alkalmazottak, Szegeden az iparosok, Nagyváradon az állami hivatalnokok szervezkedtek a legszükségesebb élelmickek és a téli tüzelő beszerzésére. Veszprémben is, né-

hány év előtt, ugyancsak megpendítették a tisztviselői szövetkezet megalakítását. A terv tetszetős volt, tagok is jelentkeztek, a mozgalom mégis félben maradt. A veszprémiegyesület gazdasági szövetkezeti jelzést szokta munkaprogrammájjá. Jól emlékszünk, hiszen mi is leközlöttük, hogy ez a program nehányszor azt az üdvös törekvést is jelezte, hogy a veszprémi tisztviselőknél az élelmickek nagyban történő beszerzéséhez segédkezet nyujt. Tudunkkal ez is ígért elmaradt. A példa vonz. Bizony szép dolog lenne, ha az említett példák a veszprémi tisztviselőket is felbuzdítanák s önnön sorsuk javítása végett *szövetkezetbe* tömörítenék. Amennyiben ez a mozgalom a saját támogatását is igényelné, ezt a magunk részéről szívesen felajánljuk. Sok előkelő, vezetésre termett tisztviselő van Veszprémben. Az élet terhet ők is érzik. Álljanak a szövetkezeti mozgalom élére s a mai számunk gazdasági rovatában leközlött cikk tanulmányozása után szervezzék a veszprémi tisztviselői drágaság ellen irányuló szövetkezesét.

— **Zongoraórák.** *Kecskeméthy* Margit szept. elején megkezdte óraadásait, a zongora- és énektanításból ugy az elméletből, valamint a gyakorlatból. Előkészít zeneakadémiára is. Csoporttanításnál a tandíj havi 10 korona. Lakása Virág-utca 6.

— **Közélelmezés vidéken.** Pápan a lisztkereskedők vállalkoztak, hogy a városi közlelmezéshez szükséges gabonát beszerzik s a lisztet árulják. A lisztárak kicsinyben: 0-ás liszt 78 f., 2-ös buzaliszt 60 f., 3-as buzaliszt 42 f., rozsliszt 42 f. kilogrammonként. Ezek az árak a lisztárusokra kötelezők. Drágábban árusítani nem szabad. Az ellenőrzés költségeit a kereskedők viselik s erre a céra 12 ezer koronát fizetnek a városnak. A város *háromtagu* ellenőrző bizottságot küldött ki.

— **Szántógépek gazdáik számára.** A földmívelésügyi miniszter azokat a gazdákat, akik folyó év végéig akár motoros, akár gőzerejű szántógépeket szereznek, hajlandó kamatsegély alakjában támogatni. Eszerint, ha a beszerzett szántógép vételára öt év alatt lesz törlesztve, a beszerzési ár 3%-ának megfelelő kamatot öt éven át a törlesztés arányában maga a miniszter fizeti. Ha az illető gazda a beszerzett szántógéppel nemcsak saját részére szánt, hanem másoknál is bérszántást végez, azon években, melyekben ezt a kudeményt megfelelően igazolja: *gőzeke vásárlás* esetén, minden bérben-szántott 150 kat. hold, *motoros szántógép* vétele esetén pedig minden 70 ily kat. hold után a fentiekben jelzett módon arányokban való évi segélyezés (3%) mérvét egy-egy ötödésszel hajlandó felemleni, ugy, hogy ha az illető gazda gőzeke vásárlása esetén 750 kat. hold bérszántást végzett, ugy részére az azon évben számbavett vételár részletnek nem 3%-a, hanem 6%-a fog, mint legmagasabb évi segély engedélyeztetni.

— **A hadifoglyok és a katonai büntető-törvény.** A miniszterelnök rendeletet adott ki, amely a hadifoglyokra alkalmazza a katonai büntetőtörvénykönyvnek azokat a rendelkezéseit, amelyek fegyvelemért és más büntetendő cselekmények esetén, a fegyveres erő tagjaira vonatkoznak s amelyek nemzetközi egyezmény szerint a hadifoglyokra is kiterjeszthetők, miután a fölöttük hatálatat gyakorló állam hadseregében hatályban lévő törvényeknek vannak alávetve.

— **A székesfehérvári piac maximális árai augusztus 22-től.** Összehasonlítás céljából közöljük, hogy Fehérváron a tej literje — 28 f., tejfel literje 1'20, turó 1 kgr. — 80, vaj 1 kgr. 4'30, tojás 1 drb. — 10, gomba 1 liter — 30, zöldbab kifejtve literje — 30, fejes káposzta 1 drb. — 16, kelkáposzta 1 drb. — 06, kalaráb 1 drb. — 02, új burgonya 1 kgr. — 14, új burgonya 1 mm. 12' —, petrezselem 1 csomó — 03, sárgarépa 1 csomó — 03, vöröshagyma 1 kgr. — 60, vöröshagyma egy kiskötege — 06, vöröshagyma egy nagykötege — 08, fokhagyma 1 kgr. 1' —, körte 1 kg. — 40, dinnye — 60, szőlő 1 kgr. 1' —, alma 1 kgr. — 20, főzelek tök 1 drb. — 12, ugorka savanyítási 12 drb. — 20, zöldpaprika 10 drb. — 20, gyenge kukorica 8 drb. — 20, paradicsom 1 kgr. — 16, kárász I. rendű 1 kgr. 1'40, kárász II. rendű 1 kgr. — 90, kárász III. rendű 1 kgr. — 70, csuka 1 kgr. 2' —, balatoni őnhal 1 kgr. 2' —, keszeg 1 kgr. — 70, süllő 1 kgr. 4' —, ponty 1 kgr. 2' —, harcsa 1 kgr. 2'60, csirke 1 pár (1 kgr.-on alul) 3' —, csirke 1 pár (1 kgr.-on felül) 4' —, tyúk 1 drb. 3' —, kacsa sovány kilónként 1'60, liba sovány kgr.-onként 2' —, kacsa kövér kgr.-onként 2'50, liba kövér kgr.-onként 2'50, tisztított kacsa és liba kgr.-onként 3'50.

— **Költségvetés.** Pápa városi tanács le-
tárgyalta a jövő évi költségvetésirányzatot. Harminc-
ezer korona a kiadási többlet. Ennek fedezete kö-
rülbelül 10% pótdóemelés igényel.

— **Hadifoglyok élelmezési költségeinek
megterítése.** A fölmivvelési miniszter rendelete
folytán a községek által mezőgazdasági munkára
kért hadifoglyok és felügyelő katonák személyzet
után az élelmezési költség fejeében adandó térítést
a területileg illetékes cs. és kir. katonai parancs-
nokságtól kell kérni. Az igényelt élelmezési költ-
ség havonként utólag kérendő és pedig a rendezett
tanácsú városok által közvetlenül, a községek által
pedig a járási főszolgabíró útján. Ezen ellátási
díjak a cs. és kir. katonai parancsnokság hadbi-
zottsága által fognak megállapítani s a munka-
helyzet legközelebb fekvő katonai állomás étkezési
pénzének megfelelő összeget térítik meg.

— **Láng Zsigmond,** budapesti Nem-
zeti Zenedét végzett zenetanár, a budapesti
Fülharmoniai Társaság volt tagja, a debrecze-
ni Conservatorium és a miskolczi városi
zeneiskola volt tanára hegedűlekket vállalt
elemi képzettségtől a kiművelésig. Értékzeni
lehet Rohonczy-tér 4. sz., Temetőhegy.

— **A harcokban levőket nem lehet
meglátogatni.** A belügyminiszter még ez év ele-
jén rendeletet adott ki, amelyben megtiltotta, hogy
az jthonmaradtok a harcokban utazzanak öveik
mevlátogatására. Erről igen sokan akkor győződ-
tek meg, amikor már a költséges utakat megtették
a háborús vidékre, ahonnan visszautasították őket.
Most a belügyminiszter utasította az alsófokú ha-
tóságokat, hogy erre a rendelkezésre a népet ki-
oktassák és az utazástól tartsák vissza.

— **Szerencsétlenség. Pintér** András 11 éves
tőtvázsonyi gyermek cséplés közben a gép fogas-
kereke közé esett s balkarját eltörte. A kórházban
ápolják.

— **A csóti fogolytábor.** A Csót és Pápa-
teszér közti ut két oldalán elterülő, mintegy 300
kat. holdnyi legelőn épül a 35—40 ezer ember
részére tervezett fogolytábor. Körülbelül 30—40
épület már készen áll. Az épületek mind fából
készülnek és a beszerencsázódó faipar r.-t., mely
egyik vállalkozó, már hetek óta naponként több
vonattal szállítja az épülettájt, melyet a helyszínen
épített műhelyekben praktikus vágó, fűrészelő és
gyalugépekkel gyorsan feldolgoznak a mérnökök
utasításai alapján. A telepet keresztül-kasul szelik
a Franciavágás és Pápateszér közti vasutszakaszból
kiágazó ideiglenes iparvágányok és ezer meg ezer
kézi erő segítségével rohamosan készül el a tábor.
Ezidőszent 1300 orosz fogoly van már a tábor-
ban; ezek egyenlőre dolgoznak, mint a napszámosok:
de őrizetükre kirendelt mintegy 120 katonán kívül
még vagy 3—4 száz iparos, többnyire ács, asztalos
és hasonló iparágú famunkás is talál ott állandó
foglalkozást.

— **Barakk-kórház Nagykanizsán.** Nagy-
kanizsán a vasut mentén 3000 ágyas járványkór-
házat építenek. Mult hó 26-án volt a barakkokból
készülő kórház 80 holdnyi telkének kisajátítási
tárgyalása. A kórházépítés munkájával megbízott
vállalkozók, *Ehrlich* és *Eisner* zágrábi cég már
megkezdte a nagy munkát. A Déli vasut emberei
is megkezdtek a munkát a kórház óriási telkén
és ezek a telepvezények építik, melyen a kórház-
vonatok az állomás kikerülésével egyenesen a kórház
épületei közé fognak bejárni.

— **Egy jó családból való ügyes fiu
tanulónak felvétetik BAKOS KÁLMÁN
fűszer- és csemege-kereskedésében
Veszprémben.**

A szövetkezetek és a városi fogyasztók ellátása.

Az alábbi cikk a közlelmezést vezető városi
hatóságok figyelmére méltó!

Pozsony városa a Pozsonyvármegyei Gazda-
sági Egyesület megkeresésére akcióit indított az
iránt, hogy a városi piaci zavarokat a piacnak a
falusi szövetkezetek útján való ellátásával orvos-
olja. Miután a Pozsonyvármegyei Gazdasági Egye-
sület mozgalmá sikerrel járt s remény van arra,
hogy a többi — hasonló viszonyok között levő
városok — is érdeklődéssel viseltetnek a rendez-
kedésnek eme módja iránt, a Magyarországi Szö-
vetkezetek Szövetsége országos mozgalmat indi-

tott meg, hogy a városi fogyasztók a falusi ter-
melők szövetkezetei útján láthassák el magukat
élelmiszerekkel, különösen tojással és baromfival.

A Szövetkezetek Szövetsége által a nagyobb
városokhoz kőriratott intézett, melyben megállá-
pítja, hogy a városi hatóságok törekedtek arra,
hogy korlátoztassanak a piacokon tapasztalható
kinövés és visszasságok és a Szövetség, mely a
termelők szövetkezeteinek ezreit, egyesíti magában,
hazafias kötelességének tartja, hogy a városi ható-
ságokat ezekben a törekvésekben támogassa.

Az adatgyűjtés, melyet a Szövetség az egész
országra kiterjedőleg rendezett, azt igazolja, hogy
a falusi élelmiszerek jelentékenyen különböznek
az áráktól, melyeket a városok fogyasztói fizetni
kénytelenek, aminek legelső oka az, hogy a ter-
melők és a fogyasztók egyre távolodnak egymástól,
a közvetítők több és több rétege ékelődik közéjük,
mi által és egyes cikkek ára természetesen nö-
vekedik és ebben van a főoka a már tūrhetetlen
vált drágaságnak. Hivatalos adatok azt mutatják,
hogy tíz esztendő alatt a fővárosban 43—337, a
vidéken pedig egyes helyeken az élelmiszerek közve-
títők száma 216—966 százalékkal növekedett, ho-
lott a lakosság ugyanezen idő alatt csak 44, illetve
16—41 százalékkal szaporodott.

A közvetítésnek ilyen túltengése sem a ter-
melőknek, sem a fogyasztóknak nem érdeke, de nem
érdeke a kereskedelemnek sem, amelyet sok tekin-
tetben kompromittál. Akik ma a felesleges közve-
títésből — helyesebben az élelmiszerek drágításá-
ból — élnek, élniök kell, de megélhetésüket más
térrel kell keresniök, amit meg is találnak ma és
a háboru után, mikor a termelői tevékenység sür-
gősen keresi a munkaerőt. A humanizmus néző-
pontja sem vehető fel jogosan, az egészséges ren-
dezkedés ajpfeltétele más nem lehet, mint az,
hogy a felesleges közvetítők rétegeit ma, mikor a
köztött fizetésből élő városi osztályok csak a leg-
nagyobb nélkülözésekkel tudják magukat fenntar-
tani, mellőzni kell a piacok ellátása körül.

Ebben a munkában a falusi termelők szer-
vezetei hazafias készséggel állanak rendelkezésre,
hogy a termelők és fogyasztók közvetlen, vagy
hatóságilag közvetített érintkezése keresztülvihető
legyen.

Ezzel a kérdéssel már a második szövetke-
zeti kongresszus is foglalkozott. Egyik határozatá-
ban felhívta a mezőgazdasági szövetkezetek köz-
pontjait, hogy vigyék keresztül a köteleikükbe tar-
tozó szövetkezetekben az élelmiszerek termelésé-
vel, összegyűjtésével és értékesítésével járó felada-
tokat, mert ezeket sikerrel elvégezhetik. Ugyanez
a határozat szükségesnek mondotta ki, hogy az
élelmiszerek termelésének szervezésére vállalkozó
szövetkezeti központok a városi hatóságok s a vá-
rosi fogyasztók közlelmezési intézményeinek ren-
delkezésére álljanak mindenkor, mikor a termelő
szövetkezetekkel közvetlen összeköttetést keresnek.

A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége,
mikor ezt az akcióját megindítja, elméleti javas-
latokat nem tesz, utal a pozsonyi példára, mely-
nek kézzelfogható eredményei vannak. Végül biz-
tosítja a városi közönséget, hogy amennyiben elvi-
leg elfogadja a javaslatot, nem csupán a Szövet-
ség, hanem a hozzátartozó szövetkezeti központ-
ok, nevezetesen a „Hargya”, a Magyar Gazda-
szövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete, a
Keresztény Szövetkezetek Központja, az Erdélyi
Raiffeisen-Szövetkezetek Szövetsége (Nagy-
szében) a legnagyobb készséggel állanak minden
városi rendelkezésére, hogy felvilágosítással s a
részletekre nézve további javaslattal szolgáljanak.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

A háboru krónikája.

Augusztus 22. Csapataink diadalmasan kö-
zelebb jutnak Breszt-Litovszkhoz. Az ellenség sok
helyen igen erős ellenállást fejt ki. Mindenütt meg-
verjük és mindenütt hátrálásra kényszerítjük. A né-
metek északról az egész vonalon szintén előre-
nyomulnak.

Az olaszok a tiroli területen és a tenger-
melléken hevesen támadnak. Minden támadásukat
meghúsítja katonáink vitézsége. Sok helyen két-
ségbeesett erőfeszítést tesz az ellenség, de hasz-
talanul. Repülőink Udinet bombázták és sértetlenül
visszatértek.

A nyugati harctéren különös esemény nem
történt.

Német hajók benyomultak a rigai öbölbe.
Egy orosz torpedónaszádót megsemmisítettek, két
orosz ágyunaszádót elsüllyesztettek és több hajót
súlyosan megrongáltak. Egy német torpedónaszád
elsüllyedt.

A törökök az angoloktól elfoglalták Lahaj
városát és vidékét. A megvert angolok Adenben
elsáncolták magukat.

Augusztus 23. Kövess tábornok csapatai ismét
több állásból kiverték és visszakergettek az oro-
szokat. József Ferdinánd királyi herceg hadserege
ismét tért nyert. Az oroszok e hadsereggel szem-
ben heves ellenállást fejtenek ki. A németek Kovnó-
tól keletre és délre előrehaladtak. A foglyok száma
ismét több mint 8000-el szaporodott.

Az olaszok teljesen kiűrtették Pelagóza szig-
etét. Az olaszok tegnap is több helyen támadtak.
Néhány helyen igen nagy erővel és alapos tűzer-
ségi előkészítés után. Sikerük sehol sem volt.
Súlyos veszteségükkel mindenütt visszaverték őket
vitéz katonáink.

Az olasz kormány hadat üzent a törököknek.
Egy olasz hajóraj már csapatokat vitt a Darda-
nellákhöz. A törökök a Gallipoli-félszigeten visz-
szaverték az angol-francia csapatoknak legújabb
támadását is.

A német-francia harctéren semmi nevezetes
esemény nem történt.

Augusztus 24. Ossoviec vára és Tikocin a
németek kezébe került. Az oroszoktól szemben,
akik sok helyen igen elkeseredett ellenállást fej-
tenek ki, mindenütt sikerrel haladunk előre. Az
ellenségnek a legmakacsabb védelme sem használ.
Tegnap erdélyi ezredek és köztüük különösen
a 64. számú szászvárosi ezred aratott nagy sikert.
Ugy mi, mint német szövetségésünk mindenütt
visszakergetjük az oroszokat.

Az olaszok támadásának vége mindig kudarc.
Vereség érte őket tegnap a doberdói fensiek ellen
intéztet elkeseredett támadásukban. A tolinei
hidfő ellen makacsul támadott az ellenség. Vissza-
vertük és súlyos veszteség érte.

Ellenséges hajóhad jelent meg Zeebrügge
előtt. A német tüzérség elkergette. A Vogézekben
harc volt. A németek lelőttek egy angol repülő-
gépet.

A szövetségészek szombaton alapos előkészítés
után nagy erővel támadták a törököket. A törökök
a támadást teljesen visszaverték. Az ellenséget
óriás veszteség érte.

Augusztus 25. A hivatalos jelentések ma is
az oroszok visszavéréséről és üldözéséről adnak
hírt. Breszt-Litovszkól északnyugatra és Vlodavától
északkeletre visszavonulásra kényszerítették kato-
náink az ellentálló ellenséget. Lovasságunk az
ellenség üldözése közben bevonult Kovelbe. A né-
metek északon mindenütt előre haladnak. A mai
jelentések ismét 8400 uj fogollyal számolnak be.

Az olasz harctéren nehéz tüzérségünk állan-
dóan sikeresen működik. Az olaszok minden tá-
madását visszaverték.

A Vogézekben Münstertől északra napközben
szünetelt a harc. Este a franciák ujra megtámadták
állásainkat a Barrenkopfon és attól északra. A tá-
madásokat visszavertük.

A török harctéren a támadó szövetségészeket
Anafortánál újabb nagy vereség érte. Az ellenség
vesztésege rendkívül nagy. Az augusztus 6. óta
megkísérelt támadások az ellenség súlyos vesz-
tésével mind meghúsultak.

Augusztus 26. Az egész orosz harctéren győ-
zedelmes előnyomulnak a szövetkezett csapatok.
Az ellenséget mindenütt visszazoritják. Megtört
már a Breszt-Litovszkól délnyugatra harcoló oro-
szok ellenállása is. Az oroszokat visszaverték az
erdővezetig. Az ellenséget az erdők és mocsarak
területére kergetjük. Honvédhuszárok diadalmas
rohamba törtek. A németek északon mindenütt verik
és kergetik az ellenséget. Ma újabb 9000 foglyról
van jelentés.

A doberdói fensiek-szakaszon tüzérségünk visz-
szavonulásra kényszerítette az ellenséget. A görci
és tolinei hidfő előtt és a Krn vidékén aránylag
csőnd van. A tiroli határvidéken élenkibben támad-
nak az olaszok, de mindenütt visszavertük őket.
A tiroli határon tovább tart a tūzerharc.

A Champagneban és a Vogézekben a németek
sikeres harcokat folytatnak.

A török harctéren a szövetségészeket igen nagy
vesztéség érte. E hónap 21-én magában a centrum-
ban több mint 3000 katonájuk esett el. Mánnap is
a támadó csapatok legnagyobb részét megsemmi-
sítették a törökök.

Augusztus 27.

Breszt-Litovszk elesett.

Arz tábornok magyar honvédsége tegnap bevette a vártól délnyugatra levő Kobulani falut. Ezzel áttörte a külső övezetet és hátra támadta a legközelebb levő erődöt.

Nyugat-galiciai, sziléziai és északmoraországi császári és királyi gyalogság egyidejűen rohammal vette be a Koroszcyn községtől délre levő egyik erődöt.

Német csapatok az északnyugati arcvonalon foglaltak el három erődöt és ma reggel megszállottak a vasuti hidnál levő citadellát.

Egyidejűen a szövetségesek az ellenséget a Lesna folyó mögé és a Breszt-Litovszk-tól délkeletre elterülő erdő- és mocsár-övezetben visszazorították és az ellenséget Kovel-től északra üldöző lovasságunk Bucinnál és Vycvanál orosz hátrvédeket üg-ratott szét.

A lavarónei minapi nagy olasz támadás az ellenség nagy vereségével végződött. Tíz napi igen heves és alapos tűzérési előkészítés után több ezred indult rohamra. Vitéz katonáink minden rohamot visszavertek és teljesen letörték a támadást.

Két francia repülőgépra a németek ellen intézett támadása alkalmával, négy repülőgépet vesztett.

A Pyreneusok körül.

— Irta: Zsigmond János. —

39

A bászok.

Ugy itt is, mint a Pyreneusok hegységében és azok környékén egy sajátos nép lakik: a bászok. Spanyolországra 500 ezer esik belőlük, míg túl a Pyreneusokon francia területen mintegy 130 ezer él. Magukat saját nyelvükön euskaldunak néven nevezik, míg a spanyolok vankongados néven ismerik őket. Büszkén tekintik magukat Európa legrégebb népének és nem lehetetlen, hogy a régi kelták egyenes leszármazottjai. Valószínű, hogy itt Spanyolország északi hegyei közt, a Pyreneusok közt már a római időkben mentek maradtak a rómaiakkal való egybeolvadáستól és később is ősi kelta nyelvüket megőrizték a góth és más germán hatás ellenében is. Az arab hatás idáig északra úgy sem terjedt és így a minden más európai nyelvtől elütő nyelvük legalább is gondolkozóba ejti a nyelvbuvárokat. A tudományak már sok vitára adtak okot eredetüket illetőleg és valószínű, hogy eredetük kérdése tudományos alapon nem is lesz megoldva a jövőben sem. Nem is marad más hátra, mint saját ősi hagyományait elfogadva, őket az őslakók maradványainak tartani, mert egy nép hagyományainak mindig van valami alapja. Tipusuk szép: magas testalkat, jobbára barna hajszin, a magas hegyek közt a szökeszín is előfordul. Arc kifejezésük is sajátos: messze kiálló orr és hegyes áll jellemzik őket.

Ez a talánszerű nyelv Spanyolország többi részeiben csak a földrajzi nevekben maradt meg, jelelül annak, hogy tényleg ők voltak az egész félsziget őslakói, de csak itt sikerült nyelvük eredeti tisztaságát megőrizni. Az előnyomuló spanyol és francia nyelvek ellenében a legújabb időben is iparkodnak nyelvüket ápolni és művelni. A francia és spanyol bászok 1902-ben tartották első kongresszusukat Fuenterrabiában. Irodalmuk is van már, mely jobbára vallási iratokra, szerelmi és táncdalokra, drámai játékokra és halotti énekekre szorítkozik.

Viseletük is elüt az őket környező más fajú népektől. A férfiak papisüveg alakú kék, vörös vagy fehér kalapot viselnek, a nők pedig föltűnek a fej hátsó részén hordott tarka fejkendőikkel. Még városi helyeken is láthatók néha ezek a bászok különlegességek. A parasztság azonban mind a három spanyolországi bász provinciában megtartotta és ragaszkodik az ő ősi szokásaihoz. Most is ősidők óta szétszórta házaiban lakik, köves földjét ma is eke helyett laganak nevezett villaalakú eszközzel műveli, szekér gyanánt ma is idomtalan kétkerekű ökrököt vont járművet használ, az iga dézsafélével van befödve. Ünnepeken a régi táncokat járják, melyek némelyike nagyon is jellegzetes; saját muzsikusaik szolgáltatják a zenét klarinetszerű hangszereikkel és dobon verik hozzá a taktust. A nép igen szorgalmas és azért jó-

módu is. Ezért a bászok tartományok az ország többi tartományaitól előnyösen különböznek.

Történetükön végigvonul a szabadság határtalan szeretete. Uttalan hazájukban visszaverték dél felől az arabok támadását, észak felől ugyanezt tették a frankokkal. Az arab uralom idejében, mikor Spanyolországot csak a Pyreneusok aljában fekvő apró államok, mint Navarra, Asturia és Kastília képezték, valami uralom alá kellett jutniok. Ha alávették is magukat ezeknek az államoknak, nem tették különjogaik elismeretése nélkül. Ilyen joguk volt a katonai szolgálat és adó alól való mentesség, az úgynevezett fueros. Hadmentességük a legújabb ideig elismerte Spanyolország és önkénteseik 1834—39. és 1872—76. években vettek részt a hadjáratokban. Külön jogaik 1876-ban végre teljesen megszűntek, a dohány- és sómonopólium náluk is behozották és a hadkötelezettség is kiterjesztetett az összes bászok tartományokra. Ami különállásuk még megvan, az legfeljebb a közigazgatás egyes ágaira szorítkozik. Még így is, külön jogaik megszűnté után, úgy a hadseregénél, mint egyebütt bizonyos figyelemmel vannak rájuk. Ők maguk pedig, ha más téren nem, legalább a nyelv terén igyekeznek megőrizni különállásukat és ragaszkodnak ősi szokásaikhoz. Remélhető így, hogy amint eddig, úgy ezután is meg fogják őrizni nyelvüket legalább is, aminek a megőrzése a francia és spanyol romár áramlatokkal szemben szinte csodaszamba megy. A irodalmuk idővel kifejlődik, akkor nyelvük fönmaradása is biztosítva lesz és még sok tudományos vitára adhatnak alkalmát a nyelvbuvároknak, akik talánszerű nyelvükkel ma is ott vannak, ahol eleinte voltak, vagyis a találgatásoknál és a föltevéseknél.

Anyakönyvi kivonat.

— 1915. aug. 3-tól aug. 25-ig. —

Születés.

Maurer Ferenc kisbirtokos és Jung Katalin leánya Terézia r. kath. — Deák Ferenc vendégfő és Tatali Etelka fia István r. kath. — Jakab Erzsébet napszámósó fia János ref. — Szukob János napszámós és Fürstner Katalin leánya Terézia r. kath. — Scherkovszki Selig hitközségi kántor és Kufelnicka Nechuma fia Sándor. — Kis József kocsis és Merhala Rozália leánya Ilona r. kath. — Bugél Jenő kir. segédtanfelügyelő és Sembery Margit leánya Etelka Matild r. kath. — Slavonics János kömivessegéd és Molnár Anna leánya Ilona Terézia r. kath. — Kiss Róbert Zoltán községi jegyző és Horváth Mária Jozefa leánya Sarolta Mária r. kath. — Epl Anna Teréz varrónó leánya Ilona Karolina r. kath.

Halálozás.

Török Gyula cipészsegéd r. kath. 26 éves. — Glück György napszámós r. kath. 72 éves. — Kis Gábor r. kath. 12 éves. — Heisler Lajos izr. 14 hónapos. — Szroka János r. kath. 2 hónapos. — Özv. Csizik Györgyné Szabó Lidia napszámósó ref. 50 éves. — Özv. Czégényi Pálné Pródera Anna napszámósó r. kath. 79 éves. — Orsolya Lőrinc népeznesz r. kath. 72 éves. — Nagy Anna szakácsnó r. kath. 58 éves. — Lőrincz István napszámós r. kath. 61 éves.

Házasság.

Az elmúlt héten nem kötöttek.

IRODALOM.

* **Regnum Marianum** ifjusági lapjainak új évfolyamai a kezdődő iskolai évvel most indulnak meg. — **A Zászlók** a magyar ifjuság havi folyóirata. Mindent felölel, ami a diákeletet gazdagíthatja és megtölti a diák lelket nemes tartalommal. Előfizetési ára egy évre 2 korona. — **A Zászlók Diáknaplója** a diáktudományok rövid foglalata. Irodalmi, fizikai, technikai, földrajzi, művészeti történelmi újdonságokat, humort és ismereteket egyenesen ad. Ára 1 kor. 50 fill. — **A Zászlók** előfizetőinek 1 kor. 10 fill. — **A Nagyszonyunk** a fejlődő magyar lányok havi folyóirata. Tanít, nevel, szórakoztat, de mindig a komoly szeretet hangján. Előfizetési ára egész évre 4 korona. — **A Kis Pajtás** a kis fiúk kis leányok kezébe való. Havonként kétszer jelenik meg, tele versekkel, komoly és vidám mesével. Előfizetési ára egy évre 4 korona. Az összes lapok kiadóhivatala: Budapest, VII. Damjanich-utca 50. Mutatvánnyal szívesen szolgálunk.

* **Uj Tábori levelek** jelentek meg az „Élet” vállalat kiadásában. Az első sorozat páratlan sikere nyomán indul utra az új nyolcas sorozat. A lövészárkok és kórházak, szenvedései közé a megerősítés és bölcsesség lelket viszi. Az áldozat oltárán égő szivekben az istenszeretet tüzeit gyújtja fel s a hazaszeretet forró szavaival indokolja meg a szenvedések nagy kálváriáját. Az itthonmaradottak égő sebeibe a vigasztalás balzsamát csepegteti. A német Felbűrieffék sikere mellé méltán sorakozik a magyar Tábori levelek sikere, mely nagy emberszerető céljait mindig a nemes irodalmiság eszközeivel keresi. Az új sorozat a következőkből áll: 9. Puskás kántor ur levelei a harcétről. Irta: Kriston Endre. 10. Tábori lelkész levele az elesett hős feleségéhez. Irta: Dr. Tóth Tihamér. 11. Ami gyikosabb a háborúnál. Irta: Dr. Mester János. 12. Tábori énekek. Irta: Paksy Gáspár. 13. Levél gyógyzó testvéreimhez. Irta: Dr. Vass József. 14. A hadbavonult lelkész levele hűvehez. Irta: Toma István. 15. Az Ur üzenete. 16. Az Emberfia szenvedése. Egyes füzetek ára 14 fillér, a nyolc levél egyszerre rendelve 1 korona. A levelek kiadója az „Élet” irodalmi és nyomda r.-t., Budapest, I. Fehérvári-ut 15.

Fogászati műterem Veszprém, Rákóczi-ter 22. sz. Telefon 49. Interurbán**Wellner Gyula**

regi jóhirű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, foglömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

veszprémi főügynöksége

elfogad tűz-, jég-, betörési, bal eset, szavatossági, élet- és járadék-biztosításokat.

A társaság a legrégebbi és legnagyobb magyar biztosító intézet; — biztosítéki alapjai meghaladják a 210 millió koronát s így minden tekintetben a legnagyobb biztonságot nyújtják.

Trodai helyiség: Szabadi-utca 3. sz. földszint. Képviseli: SÜLY LÁSZLÓ.

Eladó

azonnal, közbejött akadályok miatt, Veszprémben a Főtéren egy jó forgalmu és a mai kor igényeinek megfelelően berendezett ::

borbély- és fodrász-üzlet.

Bővebb értesítés nyerhető a helybeli ipartestületi irodában

Kiadó

esetleg felesbe is, buza és ROZS alá

8 hold jótermő szántó föld

Veszprémben a Szabadi-utban. Tudakozódni lehet a tulajdonosnál:

FÜLÖP MIHÁLY
Balatonalmádi.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Kávé:

Nyugatindiai Jáva kilónkint **K 4:40**
Aranyjáva gyöngy " " **4:60**
Cuba elsőrendű zöld " " **5:60**
Pörkölt Salvador zománcos " " **4:80**

Tea:

Paklin-szép szemcsés kilónkint **K 10:—**
Karlsbadi keverék kilónkint " **12:50**
Császár keverék legfin. kilónkint " **16:—**

Postacsomagonként és nagyobb tételekben utánvétellel szállít

Strausz Testvérek

Ügynekség, kávé- és teaimport, Székesfehérvár.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépeső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. **ORGONÁK** átalakítását és hangolását jutányos áron számítom. Iskolák részére **HARMONIUMOKAT** jó erős kivitelben készítek. **ZONGORÁK** javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

Ásványvíz nagy raktára!

Ajánlom friss töltésű ásvány- és gyógyviz nagyraktáramat.

Az összes bel- és külföldi ásványvíz és gyógyvizek állandóan raktáramon vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály víznek,

rendkívül kedvelt szénsavas borvíz
eredeti porcelándugós üvegekben

2 lit. 1 1/10 lit. 1 lit. 1/2 lit.
64 fill. 56 fill. 48 fill. 30 fill.

Főraktára: **Salvator** lith savanyúvíznek, **Mohai Agnes**, **Giesshübl**, **Csizi**, **Petánci**, **Calsbadi**, **Marienbadi**, **Preblau**, **Bikszádi**, **Borszéki**, **Guber**, **Parádi**, **Halli** stb. stb. vizeknek.

KESERŰVIZEK.

A vizeket vidékre szállítva a csomagolás önköltségén lesz felszámítva. Nagyobb vételnél engedmény, is m é t e l a d ó k n a k előnyár.

Az összes fűszer-, csemege-, ásványvíz- és háztartási cikkekről a nagy árjegyzék bárkinék megküldetik.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

nyomtat: röpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetések, sajtóanyagok, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyűjtemények, rovatolt táblázatok, névjegyzék, meghívók, eljegyzési és esküvői tudósítások, számlák, címkek, stb. stb., jutányos áron számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy bekötve szállíthatnak. Hivatalos levelepapírok és borítékok, okmányborítékok mindenféle alakban és színben. Egy és négyvonalas csinos vizsgálópapok, tet-zészerinti mennyei-egben. — Kaphatók a legjobb minőségű fehér írópap, ugyisintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61